

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KRESAI – Petras Maksimavičius	3
AR TAI SKANDALAS? – Tadas Bagdonavičius	5

KULTŪROS BARUOSE

KNYGNEŠIŲ DIENA SUVALKUOSE – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė	6
KETVIRTASIS KNYGNEŠIŲ ŽYGIS PUNSKO KRAŠTE – Božena Bobinienė	7
KNYGNEŠIŲ DIENA SEINUOSE – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos inf.	9
PUNSKO TEATRINĖJE PADANGĖJE – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė	10

ŠVIETIMAS

RŪPINDAMIESI SVEIKATA, IŠVENGIAME LIGŲ! – Inesa Nevulytė	12
---	----

SPORTAS

PUNSKO AUKSINĖ KOMANDA – Vaiva Vaicekauskaitė	13
--	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

JUOZAS VAZNELIS – Kostas Leončikas	16
JONAS VILKELIS – Janina Macukonienė	19

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus krepšinio komanda, laimėjusi I vietą Palenkės vaivadijoje (Algirdo Vaicekausko nuotr.)

Palenkės vaivadijos vidurinių mokyklų finalinėse krepšinio varžybose (Tomo Bernecko nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Olów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė, Božena Bobinienė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2023-04-17

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Publikacija vyraža jėdynie pogrėdy autoria/ėw i nie moze być utozsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnetrznych i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmoningumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos remimo fondas (gauta parama per projekto įgyvendinimo laikotarpį – 8000 eurų).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEWIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Šventės gena šventes, o gyvenimas eina savo vaga. Vis dar pavasaris džiugina stebuklais: nužudusius krokus keičia žibuoklių kilimai ar sprogstantys magnolijų pumpurai. Tai tarytum atlygis už žiemą kęstus vargus.

Pavasarij ir visuomenėje gyvenimas bunda – vyksta įvairūs konkursai, koncertai. Atvėlykio sekmadienį Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija surengė tradicinę Velykinio meno parodą. Dar šį mėnesį vyks LLD rengiami Vaikų teatrų festivalis, lietuvių kalbos konkursas.

Praėjęs mėnuo ypač jaunimui – išskirtinis ir įsimintinas. Per spaudą ir ypač per socialinius tinklus toli nuskambėjo, kad Punsko Kovo 11-osios lietuvių licejaus krepšininkai tapo Palenkės vaivadijos čempionais. Ar tai svarbus įvykis? Žinoma. Svarbu didžiulis ta bendruomene, su kuria tapatiniesi. Tai viena iš sąlygų išlikti. O jei kalbame apie išlikimą, tai tikriausiai visi pamename, kad 2021-aisiais po 10 metų vyko visuotinis gyventojų surašymas. Aišku, buvo klausiama ir apie tautybę. Ilgai užtruko rezultatų skaičiavimas. Kol kas pasirodė tik skaičiavimų anonsas. Kai tik bus išsamūs rezultatai, būtinai juos aptarsime ir „Aušros“ puslapiuose. Kartais susidaro įspūdis, kad pas mus įsijungęs nutautėjimo pagreitį, ypač išvykus iš savo kiemo į kokį nors miestą, kad ir Suvalkus. Visai neretas reiškinys, kai abu tėvai lietuvių tautybės, o su savo vaiku bendrauja lenkiškai ir nenori leisti į Suvalkuose puikiai veikiančią lietuvių vaikų darželį. Varšuvos šeštadieninėje mokyklėlėje šiuo metu daugiau kaip 60 vaikučių, iš mūsų krašto ją lanko dviejų šeimų atžalos. O taip mėgstame pasididžiuoti savo tvirtu tautiškumu stuburu...

Kresai

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Kas tie kresai (lenk. Kresy)? Kaip paaiškinti, kad šis pavadinimas būtų visiems suprantamas? Tai nėra paprasta. Žinoma, galima rasti įvairius apibrėžimus – turinčius istorinį, politinį, geografinį ar filosofinį kontekstą. Tačiau jie visi neatspindės pavadinimo esmės. Problema ta, kad kresų supratimas priklauso nuo to, ką šį žodį tardamas žmogus turi omenyje. Lietuviams vadinamieji kresai reiškia tik viena, o lenkams gali reikšti kur kas daugiau arba mažiau, pavyzdžiui, buvusios Lenkijos valstybės konkrečių pakraščių pavadinimą arba mitologinę erdvę. Painu? Gali taip atrodyti. Neseniai skaičiau lenkų sociologo svarstymus apie kresus ir kai kuriomis jo mintimis su Jumis noriu pasidalyti. Juolab kad patys lenkai neretai skirtingai supranta kresų reikšmę. Aišku tik viena: tikrai tai ne paribys arba pakraščiai, kaip kartais lietuviams atrodo. To pavadinimo reikšmė kur kas gilesnė ir ji pradėjo formuotis XIX a. viduryje.

Prisimenu prieš kokius 25 metus leistų lenkiškų laikraščių antraštes. Jose mirgėjo žodis „Kresy“. Įdomu, kad ši sąvoka buvo vartojama kalbant apie Lietuvą, tiksliau, apie Lietuvoje gyvenančią lenkų tautinę mažumą ir jos keliamus reikalavimus. Iš dalies tai natūralu, kadangi Lietuva tuo metu buvo ką tik atkūrusi nepriklausomybę, todėl netrukus ir kilo tautinių mažumų santykio su valstybe ir valstybės politikos tautinių mažumų atžvilgiu klausimai. Tokie procesai tada nevyko Ukrainoje ar

Baltarusijoje, nors sąvoka „kresai“ iki 1918 m. joms labiau negu Lietuvai buvo pritaikoma. Kai pradėta vartoti šį žodį, jis visai mažai ką bendro turėjęs su dabartine Lietuvos teritorija. Taigi praėjusio amžiaus dešimtojo dešimtmečio pradžioje žodis „kresai“ įgavo labai aišką reikšmę. Tai buvo priminimas, kad dalyje buvusios Lenkijos valstybės teritorijos ne savo valia liko gyventi lenkų kilmės tautiečiai ir jų interesus Lenkijos valstybė turėtų ginti. Žinoma, tada daug dėmesio kreipta taip pat į teritorijos ar kultūros paveldą bei žemės

Lenkijoje pasigirsta įvairių balsų dėl sumanymo kurti Lenkijos kresų muziejų. Dalis visuomenės mano, kad į tai reikėtų žiūrėti labiau šiuolaikiškai ir pragmatiškai, t. y. kad tokio muziejaus įkūrimas pakenks Lenkijos santykiams su kaimyninėmis valstybėmis arba bent jų nepagerins.

nuosavybės teises. Toks naratyvas tęsėsi ilgai ir, mano galva, pridarė nemažai žalos ne tiek Lietuvai, kiek ten gyvenantiems lenkams, kadangi sukdavo neigiamas lietuvių reakcijas, kas nebuvo nei vieniems, nei kitiems naudinga. Nekalbu apie tautinių mažumų teises ir pareigas atgimusioje valstybėje, bet apie patį požiūrį į tą teritoriją.

Laikui bėgant, žodžio „kresai“ vartojimas siaurėjo ir traukėsi į „pakraščius“, kur dažnai įgaudavo taip pat komercinę išraišką, o ne kokį gilesnį supratimą. Dar šiandien Seinuose galima pastebėti turistinius autobusiukus su užrašu „Kresy“. Veikia taip pat įmonės, draugijos ir fondai, kurių

„Kresai“

pavadinime aptinkame šį žodį, tačiau daugelio jų statutinė veikla niekaip nesusijusi su minėtomis teritorijomis ar net patriotiniais motyvais. Tarkime, draugijos „Kresy Podlasia“ („Palenkės kresai“) užsibrėžtos veiklos spektras labai platus, pradedant parama verslui, baigiant įvairių patologijų šeimose prevencija.

Grįžkime prie žodžio „kresai“ ištakų. XIX a. viduryje lenkų poetas Vincentas Polis (Wincenty Pol) parašė veikalą apie Ukrainos pietrytinę dalį ir ten puoselėjamas bajorų tradicijas. Tada jis net nenutuokė, kad jo parašytas kūrinys ir čia pavartotas apibrėžimas, praėjus keliems dešimtmečiams, taps patriotizmo simboliu ir bus pavartotas žymiai platesne prasme. Kaip jau buvau minėjęs ir kaip pažymi istorijos tyrėjai, įdomu, kad kalbant apie Lietuvos teritoriją šis apibūdinimas pradėtas dažniau vartoti tik po 1918 m.

Wroclavo universiteto profesorius Marcinas Dembickis (Marcin Dębicki) pažymi, kad „kresų“ sąvoka net tyrėjams kelia nemažai problemų. Pasak jo, dėl tos priežasties dažnai rašoma „senieji kresai“ arba „buvę kresai“ (lenk. dawne Kresy). Toks triukas turįs mažinti neigiamas emocijas, kadangi, pavyzdžiui, Lietuvoje

tai gali reikšti atsisakymą vis dar „pretenduoti“ į šias teritorijas. Kita problema ta, kad vis dar nesugebama atsikratyti per šimtmetį įtvirtinto lenkų sąmonėje suvokimo, kokie iš tikrųjų buvo tie vadinamieji kresai ir kaip ten atrodė kasdienis gyvenimas. Vyrauja įsitikinimas, kad tai buvo ideali, gėriu ir prabanga tviskanti teritorija, kurią dėl nepalankiai susiklosčiusių aplinkybių Lenkija praradusi. M. Dembickis cituoja, pasak jo, fundamentalų prancūzo mokslininko D. Beauvois veikalą, kuriame šis aprašė valstiečių santykius su dvarininkija ypač Podolėje, Volynės ir Kijevo srityse. Šiame darbe neradome dažnai idealizuojamo vaizdo, kaip gerai tuose kresuose žmonės gyveno. Priešingai, parodoma, kad tai nebuvo lengvas ir gražiais prisiminimais apipintas gyvenimas. Kresams buvo būdingi valstiečių išnaudojimas, netautinimas ir etniniai konfliktai. Tyrėjas prieina prie išvados, kad juos idealizuojantys dažnai nori paguosti tuos, kurie iš tų žemių repatriavo ir ilgisi paliktos gimtinės. Tačiau šitaip jie pratęsia mitologizavimą ir falsifikuoja istoriją (Dębicki M. Skojarzenia Polaków z Litwą i Litwinami. Materiały do hipotetycznego ujęcia problemu. Sąsiedztwa III RP.

Wrocław 2012, p. 46).

Kita vertus, kaip pažymi tyrėjas, mitologizuojami kresai atliko ir vis dar atlieka kitą funkciją. Jie vienija visuomenę, žadina vaizduotę, kelia patriotinius jausmus. Tai ryškiai matėme prieš 30 metų. Šūkis „Padėkime Lietuvos lenkų vaikams“ buvo dažnas žiniasklaidoje ar plakatuose. Jis žadino vaizduotę, ir niekas pernelyg nesigilino, kaip vadinamuosiuose kresuose yra iš tikrųjų. Emocijos imdavo viršų. Tačiau tyrėjai pastebi, kad toks reiškinys būdingas ne tik Lenkijai. Jo apraiškas galima rasti Vokietijos, Vengrijos, netgi Prancūzijos istorijoje. Minėtas reiškinys dažniausiai buvo

pastebimas tada, kai politinės sienos keitėsi greičiau, negu vyko kultūrinės permainos.

Profesorius M. Dembickio nuomone, dėl panašių priežasčių Lenkijoje pasigirsta įvairių balsų dėl sumanymo kurti Lenkijos kresų muziejų. Dalis visuomenės mano, kad į tai reikėtų žiūrėti labiau šiuolaikiškai ir pragmatiškai, t. y. kad tokio muziejaus įkūrimas pakenks Lenkijos santykiams su kaimyninėmis valstybėmis arba bent jų nepagerins. Kiti linkę manyti, jog toks muziejus turi būti įkurtas, kadangi bus įamžinta tai, ką Lenkija kadaise prarado, ir taip pagerbti buvę vadinamųjų kresų gyventojai arba jų palikuonys.

Rašydamas 2012 m. savo straipsnį cituotam leidiniui M. Dembickis dar nežinojo, kad po 10 metų prsidės tokio muziejaus kūrimas dominikonų vienuolyne, buvusios Seinų kunigų seminarijos rūmuose. Taigi muziejaus kūrėjų laukia nemažas iššūkis. Suremontuoti ir sutvarkyti laiko bei vandalų nuniokotas patalpas, tai viena, o parodyti, kas tie kresai iš tikrųjų buvo ir kaip prisiminimų apie juos gaivinimas turėtų padėti kurti mūsų visų geresnę ateitį – visai kas kita.

Ar tai skandalas?

TADAS BAGDONAVIČIUS

Neseniai Lietuvos žiniasklaidoje pasirodė informacija apie naujus šalies istorikų tyrimus ir jų rezultatus. Šis straipsnis susijęs su jau pasibaigusių, bet skaudžiu ir vis dar dideles emocijas keliančiu mūsų tautos ir valstybės periodu. Turiu omeny 1945–1990 m. laikotarpį, kai Lietuva ir jos gyventojai pateko į sovietinės įtakos sferą. Aišku, sovietai lietuvius verbavo ir tarpukario, ir II pasaulinio karo metais, bet sustosiu prie vėlesnio laikotarpio ir jo paties paskutinio etapo.

Taigi kokį „skandalą“ aš čia norėčiau patyrinėti? Tai Lietuvos istorikų pateikti dokumentai dėl prezidento Gitano Nausėdos įstojimo į Lietuvos komunistų partiją. Rodos, pats tyrimas nepalieka jokių spragų ir tenka konstatuoti, jog tai tiesa. Pasirodo, Gitanas Nausėda, po studijų dėstydamas ekonomiką Vilniaus universiteto studentams, 1988 m. gegužės 20 d. pateikė prašymą stoti į Lietuvos komunistų partiją (toliau LKP). Prašymas buvo patenkintas birželio 27 d. Nesiginčijant dėl šio fakto autentiškumo, nors tai atrodo labai tikėtina, reiktų pasidomėti, ką tai reiškia iš mūsų dienų perspektyvos.

Kas be ko, šis faktas neduoda niekam jokio argumento didžiutis. Suprantu, ką gali jausti dauguma mūsų tautiečių, garbinančių to laikotarpio (1945–1990 m.) didvyrius, nukentėjusiuosius ar artimuosius. Juk dar gyvena partizanų, disidentai ir jų artimieji, Sausio 13-osios įvykių veikėjai, stebėtojai ir prijaučiantieji. Esą daug to meto priverstinių politinių migrantų, istorijos, ekonomikos, kultūros ir visokių kitokių

praradimų. Susipratusieji dėl to vis jaučia didelę nuoskaudą. Tačiau noriu pabrėžti viena – tai daugiausia (bet tikrai ne 100 %) susiję su pačiu juodžiausiu sribų laikotarpiu, ir to laikotarpio jau negalima lyginti su LKP veikla XX amžiaus devintajame dešimtmetyje.

Šio straipsnio tikslas tikrai nėra komunistų liaupsinimas. Priešingai. Koks esąs paskutinių minėto laikotarpio „naujųjų komunistų“ (bet ne visų) tikrasis veidas? Pasak istorikų, Sąjūdžio laikais priklausymas LKP dažnai reiškė karjeros galimybes. Aišku viena: tai visiškai jų nepateisina. Tačiau ką naujoji demokratinė valstybė darytų be inteligentijos, kuri galėjo rutuliotis tik sovietmečiu ir dažnai turint LKP pasą? Juk per vieną dieną to nepadarysi. O tokių asmenų kaip gerb. Valdas Adamkus (t. y. sugrįžusiųjų iš emigracijos) buvęs tik lašas naujos valstybės poreikiams. Gal tai ir pasirodys žiauru, bet to meto „komunistai“ galėjo neturėti nieko bendro su komunistinėmis pažiūromis. Kaip pavyzdį galima pateikti dar nebaigtus tyrimus, bet jau rodančius aiškų reiškinį: Sąjūdžio gretose buvo, mitinguose, 1990–1991 metų procesuose bei naujos demokratinės Lietuvos Respublikos veikloje dalyvavo be galo daug asmenų, turinčių LKP pažymą. Tai nesumažina tų žmonių indėlio į LR atgimimą. Noriu pabrėžti, kad tai nėra absoliutus teiginys. Būta ir slaptų agentų, ir jaunų idėjinų komunistų. Tačiau paties gerb. Gitano Nausėdos biografija, tiek politinė, tiek profesinė (ekonomisto) veikla nerodo, jog jis turįs ką nors bendro su komunistinėmis pažiūromis.

Nemanau, jog komunistų partija tai nenuplaunama dėmė. Kaip pavyzdį galima pateikti vieną patikimiausių Lietuvos žmonių praeities istorijų. Be vieno emigranto, visi Lietuvos prezidentai turėjo „komunistinę praeitį“. Argi be to mes turėtume elitą, kuris juk nestūmė mūsų į Rusijos glėbį, kaip tai dabar daro Baltarusijos režimas, o kūrė ir vadovavo valstybės provakarietiškam progresui ir įvedė mus į pačią pajėgiausią pasaulyje euroatlantinę sąjungą? Atmetę sovietinę ideologiją per gana trumpą laikotarpį oficialiai „sugražino“ mus ir visam pasauliui įrodė, jog esame Vakarų civilizacijos dalis.

Toks pavyzdys kaip esamo prezidento išlenda po 33 atkurto tautinio valstybingumo metų. Tai pasekmė to, jog mes visą 1945–1990 m. laikotarpį įmetame į vieną puodą. Pats prezidentas yra pakomentavęs, kad 1988–1989 metai buvo tokių, kaip ir jis, „ambicingų ir kvailai nusiteikusių jaunuolių metas“.

Po tiek metų turėtume atskirti idėjinius komunistus, sribus, prijaučiančius komunizmui ir LTSR ideologijoms nuo tų, kurie griebėsi visų priemonių aukštesnėms idėjoms pasiekti. Tie patys žmonės inicijavo procesus, kurie leido palyginti taisykliai įvykdyti transformaciją. Žiūrint į šiandienos įvykius Ukrainoje mes esame tie, kuriems pasisekė. O jei norime ieškoti kaltų – ieškokime kriminalinių nusikaltėlių, antidemokratinėjų idėjų skelbėjų, tų, kas siekia perrašyti mūsų istoriją, nepaisydami bet kokių aukų.

Knygnešių diena Suvalkuose

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Jau įpratome, kad Suvalkuose kasmet vyksta tautinių švenčių minėjimai, „Lietuviškas vakaras“, poezijos ir prozos šventės. Aktyvėjant Suvalkų lietuvių kultūriniam gyvenimui norisi atrasti vis naujų plotmių ir progų susiburti, paminėti, švęsti. Knygnešystė – unikalus ir ypatingas reiškinys. Labai norėjome, kad Knygnešių diena būtų minima ir Suvalkuose. Ją paminėti pirmą kartą kovo 16-osios vakarą susitikome Suvalkų lietuvių vaikų darželyje. Ar renginys vykęs ir reikalingas – paliekam spręsti dalyvavusiems.

Knygnešiai carinės Rusijos vykdyto lietuviškos spaudos ir raidyno draudimo metais buvo lietuvių kalbos saugotojai ir puoselėtojai. Žmonės, iš namų į namus nešę ne tik tuo laikotarpiu uždraustus leidinius, bet ir viltį, kad lietuvių kalba išliks ir gyvuos dar ilgus metus. Jų darbas nenuėjo veltui – kalba išliko, o kovo 16-oji paskelbta Knygnešių diena.

Renginį Suvalkuose pradėjo „Sūduvos“ dainininkai (vad. Arnoldas Vaznelis) bei Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus III a klasės mokiniai

Knygnešių dienos minėjimo akimirka

(auklėtoja Birutė Vaičiulienė, režisierė Rūta Burdinaitė) su montažu, skirtu Knygnešių dienai paminėti. Tai buvo puiki proga prisiminti sunkią tų žmonių dalį bei mūsų krašto lietuvių knygnešių indėlį saugant ir puoselėjant lietuvių kalbą. Ačiū Punsko viršaičiui Vytautui Liškauskui už mokinį atvežimą į Suvalkus. Daugumai jų tai buvo pirmoji viešnagė Suvalkų lietuvių vaikų darželyje.

Renginio pagrindinis akcentas – susitikimas su Maryte Misiukonienė ir jos knygos „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ pristatymas. Knygą „Aušros“ leidykla išleido 2022 m. pabaigoje. Tai Juozo Vainos palikimo, sukauptos

medžiagos, paliktų rankraščių ir užrašų įamžinimas. Marytė Misiukonienė papasakojo apie knygos sudarymą, pasidalijo prisiminimais apie Juozą Vainą ir jo darbus. Bevertydami knygos puslapius sugrįžtame į senąjį Punską, į vietas ir pas žmones, kurių jau seniai nebėra. Knygą galima įsigyti Suvalkų lietuvių vaikų darželyje įstaigos darbo valandomis.

Prie puodelio kavos ar arbatos pasikalbėjome su Maryte Misiukonienė, nuoširdžiai pabendraavome, o vakarą užbaigėme žiūrėdami Jono Trukano filmą „Knygnešys“.

Ar šis renginys Suvalkuose prigis – laikas parodys. Manome, kad Knygnešių dieną paminėti pristatant naują knygą – tarsi pratęsti jų darbą, atnešti skaitytojui lietuvišką raštą, istoriją, kalbą.

Ačiū už bendradarbiavimą „Aušros“ leidyklai, už pagalbą Alicijai ir Arnoldui bei Suvalkų darželio darbuotojoms. Labai dėkui ir visiems artistams bei žiūrovams.

Iš kairės: M. Misiukonienė, J. Malinauskaitė-Vektorienė

Ketvirtasis knygnešių žygis Punsco krašte

BOŽENA BOBINIENĖ

Kovo 19 dieną Punsco krašte vyko ketvirtasis knygnešių žygis „Įaugo mūsų šaknys šitoj žemėj!“. Pirmasis toks renginys suorganizuotas pandeminių 2020-ųjų metų liepos 5 d., Mindauginių išvakarėse. Jis pavadintas „Tik laisvi užaugam dideli“. Tai buvo ne tik pėsčiųjų žygis, bet ir lauko žaidimas su keliolika postų, specialiai paruoštomis užduotimis. Tuomet dalyvių buvę apie 50. Nuo to laiko, nepaisant kliūčių (o tokia kliūtis buvo, pavyzdžiui, COVID-19 apribojimai 2021 m.), žygiai organizuojami kiekvienais metais. Smagu, kad juose dalyvauja vis daugiau įvairaus amžiaus žmonių, tarp jų nemažai jaunimo (šiemet registravosi per 70 dalyvių). Pasak ilgamečio žygeivio Juozo Žekiausko, labai gerai, kad jauni žmonės, palikę namuose kompiuterius ir televizorius, pasirenka sekmadienį praleisti aktyviai gamtoje, kartu žygiuoti, gyvai bendrauti. Didžiulė pagarba renginio organizatoriams Irenai Marcin-

kevičienei, Jonui Vaičiuliui, Robertui Vektoriumi, Danutei Vitkauskienei, Rūtai Burdinaitei, Jonui Vydrai ir kitiems bendraminčiams, kurie kasmet susiburia, parenka ir išbando maršrutą, parūpina žemėlapius su trasos aprašymu, pateikia žinių apie knygnešystę mūsų krašte, suaktyvina, paskatina Punsco licėjaus ir kaimyninės Sangrūdės jaunimą pažinti savo kraštą ir galbūt prisideda prie žygiavimo aistros atsiradimo. Be to, ne tik parūpina žygeiviams skanios karštos arbatos, sausainių, bet ir pasiekusiems finišą įteikia atmintinius žygio medalius. Ir visa tai nemokamai! Pakanka tik prisiregistruoti.

Pasirodo, punskiečiai nebuvo pirmieji, iškėlę į viešumą prasmingą knygnešių veiklos idėją ir pagerbę jų atminimą žygiuodami tų drašulių numintais takais. Aptikau informaciją, kad Lietuvoje yra susibūrusi organizacija MB „Knygnešiai“ (knygnesiuzygiai.lt), kurios šūkis: „Išbandyk save knygnešių take!“ Jos

nuostatuose skaitome: „(...) kartu su renginio aprašyme nurodytais partneriais organizuoja pėsčiųjų žygius ir edukacinius renginius, skirtus supažindinti su Lietuvos knygnešystės istorija bei skatinti aktyvų gyvenimo būdą.“ Savo veiklą ši organizacija pradėjo 2014 m. nuo žygių bendraminčių rate, vėliau jungėsi vis daugiau žmonių ir imtasi organizuoti didesnius renginius, pritraukiančius dalyvius iš įvairių Lietuvos kampelių. „Knygnešių“ pasiūloje yra ne tik tradiciniai žygiai, bet ir specialūs, su vedliu, kurie sudėtingesni – vedama miškais, bekelėmis, pelkėmis. Patyrusieji žygeivai gali leisti į orientacinius žygius, kur patys turi susirasti kelią pasitelkę žemėlapių ir kompasą. Kas žino, gal ir Punsco iniciatyvinės grupės veikla laikui bėgant išsiplės panašiu mastu?

Žygiavimas, pramogavimas gryname ore, gamtoje visada yra sveikintinas. O dar geriau, kai žemėlapyje nustatytu maršrutu einame sąmoningai, atvira galva ir širdim bei žavėdamiesi matomais vaizdais, naujomis patirtimis. Kiekvienas šiųmečio žygio „Įaugo mūsų šaknys šitoj žemėj!“ dalyvis registracijos metu gavo po simbolišką knygnešio ryšulėlį – knygutę. Ją nešėsi iki finišo vietos. Jeigu knyga patiko, galima buvo ją pasilikti. Ji buvo lyg kelyje lydintis knygnešystės amuletas. Man teko Kazio Sajos knygutė „Už nevarstomų durų“. „Pergabenau“ ją, parsinešiau namo ir su malonumu perskaičiau.

Žygiuoti buvo labai smagu: mus lepino pavasario saulutė, džiugino

Knygnešių žygis

nustriksėjęs kiškis, per laukus sprunkančios stirnos, klykaujančios gervės, giedantis vieversys...

Pagrindiniame žygio sustojime Giluišiuose (Lietuvos pusėje), knygnešio Vinco Markevičiaus tėviškėje, kaip paprastai visus žygeivius nuosirdžiai ir svetingai pasitiko Sangrūdės žmonės, vaišino skania sriuba, arbata, pyragais... Buvo net surengę viktoriną – kas greičiau sudėlios Lietuvos žemėlapią dėlionę. Gerai nusiteikusių, linksmų žmonių būryje visada yra malonu ir gera pabūti, bet tikro žygeivio kojos nerimsta ir labai norisi žygiuoti toliau. Punsko krašte knygnešių žygio trasa kiekvienais metais šiek tiek skiriasi, bet visada „sueina“ ties 123 valstybinės sienos stulpu. Nors tuos takelius myniau ne pirmą kartą, teko patirti šiek tiek naujų „atradimų“.

Keliaudami vis iš naujo galime susipažinti su savo kraštu. Atrodo, savo aplinką jau pažįstu, bet išėjusi iš namų gal dėl besikeičiančių oro sąlygų, o gal tiesiog dėl greit bėgančio laiko pamatau vietas, sugretinu dalykus, įvykius kitaip, pažvelgiu į juos kitu kampu. Kad ir tas pats Giluišgiris, kai kurių vadinamas dar Kreivėngiriu, kiekvieną kartą (nors čia būnu gana dažnai) yra kitoks: tai medžius iškirto, pasodino naujus, tai naują keliuką išvažinėjo ar nusekęs vanduo pelkėse vėl plūsta – bebrai ėmėsi darbo... O ir metų laikai nudažo mišką kitomis spalvomis. Aplink girią irgi daug kas keičiasi: pamiškėje vienos sodybos nyksta, į jas veržiasi gamta su žolėmis, krūmais, medžiais, o kitos – atgaivinamos naujų šeiminių... Kartais sunku atpažinti vietą, kuri anksčiau buvo jau lyg akimis prijaukinta.

Vienas šių metų žygio „Jaugo mūsų šaknys šitoj žemėj!“ trasos įdomesnių taškų buvo viena aukščiausių apylinkėje kalvų – Apšakalnis ir šalia esanti, jau baigianti sunykti garsaus Punsko krašto knygnešio ir akmenskaldžio Povilo Matulevičiaus anūkės Janytės Burdulytės sodyba.

Praeiviui ši vieta – tiesiog griūvantis ūkelis, į kurį jau ir keliuko nebeliko. Įlinkusi, skurdi lūšnelė, išvirtusios medinės apsamanojusios tvoros, įkniubęs šulinys, kažkoks svirnas ar tvartelis, už jo nedidelė kūdra. Visur besibraunantys krūmai ir žolės, kurie pavasarį sužaliavę užklos viską, ką paliko anksčiau čia gyvenęs žmogus.

Dabar čia – nė gyvos dvasios. Bet... argi tikrai? Nors Janytės jau šiame pasauly nėra apie penkerius metus, atrodo, ji iš čia išėjo ne taip seniai. Durys atlapos. Pro jas iš kiemo, besimaudydamos saulės spinduliuose, baltas galveles ištiesusios žvelgia snieguolės: ar tik neišeis šeiminių, ar nepagirs, kokios jos šaunuolės – šalčio nebijo, pavasarį skelbia, pirmas bitutes vilioja... Šitos varganos sodybėlės šeiminių Janytė – smulkutė, paprasta, dievobaiminga... Ji buvo reali, nors jau ne iš šito modernaus pasaulio. Turbūt ji tik čia jautėsi saugiai. Gyveno pasirinkusi vienvėgę, be jokių patogumų – nei elektros, nei vandentiekio, tualetu, vonios, orkaitės, televizoriaus... Toks gyvenimas jai buvo saugus, savas, pažįstamas, nors mums, „šiuolaikiškiems“ – nesuvokiamas.

Su Janyte neteko daug bendrauti ir sunku man objektyviai nusakyti, koks tai buvo žmogus. Tačiau supratau, kad ji buvusi iš tų, kurių šaknys

kone tiesiogine prasme buvo įaugusios į šią žemę. Vieną kartą, vienintelį, po daugelio, daugelio metų, nekasdienėmis aplinkybėmis Janytė atsidūrė savo girioje, Barsukalnyje, prie vietos, kur kadaise stovėjo legendomis apipinta koplytėlė. Tą išskirtinę akimirką pamačiau ją: ne senutę, besiramstančią pakelėje nutvertomis lazdomis, bet glėžną jauną mergaitę, su didžiausia nuostaba, vos ne praverta burna žvelgiančią į Barsukalnio tvirtus, aukštus ažuolus... Jos šviesios akys netikėjo tuo, ką matė: tai buvo tie patys ažuolai, prie kurių – dar mažų sodinukų – prisilietė jaunos mergaitės rankos talkos metu. Deja, visas miškas jos, senolės, akimis jau nebuvo tas pats. Jai rodėsi per daug tamsus, apaugęs krūmais, žolėmis. „Seniau miškas žmonėms buvo šventa vieta – kiekvienas medis svarbus, išpuoselėtas, o sausos, nereikalingos šakos surinktos, namų židiny sukūrentos...“ – ir šiandien girdžiu šiuos Janytės ištartus žodžius...

Janytės sodybėlės židiny užgeso, o laikas sustojo. Bet ši vieta dar neapsitraukė visiškai voratinkliais, nenugulta dulkių, neužako krūmais ir žolėmis. Dar nenugriuvo. Dairaisi po kiemą ir pastebi, kur buvusios šeiminių vaikščiota, kur ranka prisiliesta, kur akis užmesta. Po šitiek metų!

Knygnešių žygio suvenyrai

Tai tik dar labiau įtikina, kaip labai žmogus buvo su šita vieta suaugęs. Ta prisirišimo ir meilės gimtajam kampeliui energija vis dar ore tvyro.

Ateis laikas – sukniubs troba, supus suskaldytos ir kieme sumestos malcos, sugrius naminiams paukščiams galbūt pačios šeimininkės pastatytos būdelės, o darželio gėles – ir tas stipriausias snieguoles – užgoš negailestingos piktžolės ir krūmai. Išvirtusios tvoros visiškai paskęs aukštoje žolėje... Galiausiai kas nors viską užars, užlygins. Gal tik pamatų akmenys retkarčiais išnirs dirbamoje žemėje...

Ir kad pačiame Kreivėnų Apšakalnyje kitados stovėję kitos sodybėlės pastatai, galbūt nedaug kas nutuokia. Ją mena tik žolėse besimėtantys pamatų akmenys. O ir Apšakalnis ne tas pats. Ir jis stūkso besikeičiančio laikmečio apkramtytas, boluojantis atvira žaizda...

Žygiuodama per Kreivėnų kaimą su buvusiu jo gyventoją, tik dabar pamaciau ir sužinojau, kiek daug jame ištuštėjusių sodybų. Vietomis jau sunku įžvelgti ir pamatų akmenis, išlikusius „sudzykėjusius“ sodų vaismedžius ar šimtametes liepas. Išėina žmonės, išnyksta vietos, kur kitados buvę jų gyvenimai. Bet pasilieka viltis – kai kur ateina kiti. Jiems vėl norisi kurti, statyti, kaip paukščiams nešti šapą po šapo, susivyti lizdą, kuris, atrodo, bus amžinas. Tačiau šitam pasauly nieko amžino nėra. Ir vis dėlto kažkokios jėgos verčia žmogų veikti, judėti, sugrįžti į savo kampeį, kur šaknis giliai buvo įleidę tėvynainiai. Gamtos trauka tokia didelė! Be to, nuo seno žinia, kad gamtoje tuštumos nėra. Kažkas pasibaigia – kažkas prasideda. Ir tai, kas dabar prasideda – kažkada pasibaigs.

Ketvirtojo pėsčiųjų žygio šukis skelbė: „Jaugo mūsų šaknys šitoj žemėj!“ Ir tai yra tiesa. Tai liudija Janytės, jos senelio Povilo, jos tėvų istorija, kurios buvo pradžia, yra ir pabaiga. Ar jų vietoje prasidės kažkieno nauja?

Knygnešių diena Seinuose

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOS INF.

Neatsitiktinai „knygnešio“ sąvoka žinoma tik lietuviakalbiams. Neišversis jos į kitas kalbas. Ne tik sąvoka, bet ir pats reiškinys lietuvių tautos, kalbos istorijoje labai reikšmingas – tai precedento neturinti kovos forma. Kovos apsiginklavus ne šautuvu ar kalaviju, o knyga, ne kartą aukojant savo ar šeimos gerovę dėl tikslo – gimtosios kalbos rašto. Šiandien, kai ypač pratę esame prie pragmatiško požiūrio į gyvenimą, ne iki galo įsivaizduojame XIX a. tikrovę ir ne visai suvokiame knygnešių kasdienybę.

Knygnešių karaliumi laikomas Jurgis Bielinis savo gimtadienį šventė kovo 16 d., taigi ši data įsirašė į mūsų kalendorių kaip Knygnešių diena. Seinų „Žiburyje“ šios datos minėjimu paprastai rūpinasi mokyklos bibliotekininkė Janina Macukonienė. Šiemet su penktos ir šeštos klasių mokiniais ji sukūrė vaizdelį pagal Jurgio Bielinio istoriją, kai knygnešys paslėpė draudžiamas knygas pas

valstietį bičių avily. Žandaras, atėjęs ieškoti slaptų raštų, buvo smarkiai bičių „apkandžiotas“. Mokiniai pristatė knygnešių darbo sąlygas, susijusius su jų veikla pavojus ir bausmes, citavo prisiminimus apie Jurgio Bielinio ir Jurgio Šalniaus veiklą.

Vaikai sužinojo, kad pasipriešinimas carinės Rusijos vykdomai lietuviškos spaudos draudimo politikai ir aktyvi knygnešių veikla garantavo lietuvių kultūros ir švietimo gyvavimą. Labai svarbus vaidmuo šioje srityje atiteko tuomet Seinų kunigų seminarijoje besimokiusiems dvasininkams.

Knygnešių dienos minėjimas Seinų „Žiburio“ mokykloje

Irenos Gaspavičiūtės nuotr.

Punsko teatrinėje padangėje

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Kovas – teatro mėnuo jau vien dėl to, kad 27-ąją švenčiama Tarptautinė teatro diena, kurią mini visa teatralų bendruomenė – tiek mėgėjai, tiek profesionalai. Ne išimtis ir punskiečiai, kurie šiemet Teatro dieną šventė kovo 18-osios vakarą, jau tryliką kartą teikdami „Melpomenės drugelio“ apdovanojimus.

Renginį pradėjo Arnoldas Vaznelis ir Gintarė Vektoriūtė, atlikdami dainą „Laiškai“. Susirinkusius pasveikino vakaro viešnia – Lietuvos mėgėjų teatro sąjungos prezidentė Vita Vadoklytė. Vedėjai Aldutė Vaičiulytė ir Justas Bliūdžius pristatė praėjusio teatrinio sezono džiaugsmus ir pasiekimus.

2022-ieji neabejotinai priklausė vaikų teatrui „Kregždutė“ ir jaunių teatrui „Kregždė“, kurie šventė savo veiklos jubiliejų renginiu „15 metų. 40 spektaklių. 100 akimirų“. „Kregždutė“ pastatė Anelės Kairaitienės pjesę „Nebloga pamoka“, kurią suvaidino jubiliejaus metu Punske bei XXXI vaikų teatrų festivalyje „Raganė“ Seinuose. Jaunių teatras „Kregždė“ pastatė spekta-

klį „Nė velnio nebijau, arba šiurpūs įvykiai Pabališkių karčiame“ pagal Regimanto Kaškausko pjesę lietuvių liaudies pasakų motyvais. Spektaklis kelis kartus suvaidintas Punske: „Melpomenės drugelio“ apdovanojimų šventėje, Klojimo teatrų festivalyje, XVII pasaulio lietuvių jaunimo kongreso metu bei Tarptautiniame teatrų festivalyje „ARTimi“ Anykščiuose. „Kregždės“ artistai vedė „Raganės“ festivalį Seinuose bei parengė montažą „Pasivaikščiojimai po Punkską“ Marytės Misiukonienės knygos „Punkskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ pristatymui. „Kregždės“ teatrui Lietuvos nacionalinio kultūros centro „Tegyvuoja teatras“ apdovanojimuose įteikti 5 nominacijų diplomai ir „Tegyvuoja teatras“ statulėlė už geriausią užsienio dramaturgijos interpretaciją. Tai patys didžiausi „Kregždės“ laimėjimai teatro istorijoje.

Klojimo teatras 2022 m. vaidino komediją „Kriaučius Motiejus“ pagal Kazio Binkio poemą. Dalyvavo

Klojimo teatrų festivalyje Punske, Mėgėjų teatrų festivalyje „Dobilėlis penkialapis“ Rudaminioje, kur geriausiu aktoriumi tituluotas Arnoldas Vaznelis, vaidino Sūduvos mėgėjų teatrų šventėje „Atžalynas“ Ožkabaliuose, Tarptautiniame teatrų festivalyje „Turiu svajonę“ Mažeikiuose, Telšiuose, Tarptautiniame teatrų festivalyje „Interrampa“ Rokiškyje ir Seinuose. Lietuvos klojimo teatrų krivulėje, kuri vyko Viešvilėje, geriausių aktorių diplomai įteikti debiutuojančiai aktorei Aldutei Vaičiulytei ir Dariui Vainai. Klojimo teatras dalyvavo ir festivalyje „Teatr w stodole. Teatr obojga narodów“ Poličnoje (Policzna). Metų pabaigoje klojimiečiai surengė rinkliavą sudegusiam Margionių klojimo teatro kluonui atstatyti.

Teatro dienos renginį vainikavo „Melpomenės drugelio“ apdovanojimai, kuriuos įteikė Punsko LKN direktorė Asta Pečiulienė ir režisierė Jolanta. 2022 metų aktore tituluota „Kregždės“ artistė Darija Adamčkaitė už daktos Šutinienės vaidmenį, o 2022 metų aktoriumi – Rimas Rėkus už malūnininko Gričio vaidmenį „Kregždės“ spektaklyje „Nė velnio nebijau, arba šiurpūs įvykiai Pabališkių karčiame“ pagal Regimanto Kaškausko pjesę. Už teatro meno puoselėjimą mūsų krašte „Melpomenės drugelis“ nuskriejo į mokytojos, ilgametės vaikų dramos būrelių vadovės Irenos Pečiulienės rankas. Punsko teatro bičiulio apdovanojimas skirtas mūsų kaimynams – Rudaminos (anksčiau Žemaitkiemio) teatro vadovei Daliai Uzdilienei. Padėka

„Melpomenės drugelio“ apdovanojimų šventėje

A. Mickevičiaus „Vėlinių“ prapremjera

skirta Arnoldui Vazneliui, kuris daugelį metų talkina rengiant „muzikinių apvalkalą“ Vėlinių koncertams, parenkant muziką spektakliams. Beje, tą vakarą scenoje pasirodė ir šaunus Punsko licėjaus muzikuojančio jaunimo būrys: Ida, Gintarė, Mantas, Povilas, Rimas ir Mangirdas. Smagu, kad jaunimas ne tik mokosi, sportuoja, vaidina, dalyvauja įvairiuose ansambliuose, bet ir suranda laiko, noro burtis ir muzikuoti kartu.

Teatro diena be teatro – ne šventė. Tą vakarą jaunių teatras „Kregždė“ pakvietė visus į Adomo Mickevičiaus dramos „Vėlinės“ prapremjerą. Spektaklio premjera įvyko balandžio 2 d. Gausus kaip niekad anksčiau „Kregždės“ kolektyvas išdrįso imtis nepaprastai sunkaus, sudėtingo dramos kūrinio, jį interpretuoti ir pateikti žiūrovui savaip, pabrėžiant, kad kūrinys dažnai siejamas vien su lenkų dramaturgija, o iš tikrųjų pasakoja apie senuosius lietuvių papročius, yra glaudžiai susijęs su lietuvių kultūra. Ar spektaklis pavyko – paliekame spręsti žiūrovams. Pasisėkė jaunimui priimti šį iššūkį ir pakelti rimto kūrinio svorį. Darniai padirbėjo ne tik scenoje, bet ir repetacijų metu. Turime vilties, kad spektaklis bus sėkmingai priimtas ir kituose teatrų festivaliuose. Jau

planuojame dalyvauti Tarptautiniame vaikų ir jaunimo teatrų festivalyje „Jausmų sala“ Birštone, Vaikų teatrų festivalyje „Raganė“ Seinuose, Tarptautiniame teatrų festivalyje „ARTimi“ Anykščiuose.

Teatro dieną visa Lietuvos mėgėjų teatrų bendruomenė atšventė kovo 25-ąją Šakių kultūros centre. Ten surengti tradiciniai „Tegyvuoja teatras“ apdovanojimai geriausiems ir ryškiausiems praėjusių metų spektakliams, režisieriams, teatro kūrėjams. Šiemet šventė, kurią organizuoja Lietuvos nacionalinis kultūros centras,

vyko jau aštuonioliktą kartą. Jos metu teikiami ir išskirtiniai Kazimieros Kymantaitės vardo apdovanojimai. Šiemet Kazimieros Kymantaitės vardo prizas už ilgametę kūrybinę veiklą, nacionalinės dramaturgijos puoselėjimą įteiktas Punsko LKN klotimo teatrui ir vadovei. Tai mums didžiulis džiaugsmas ir garbė, ypač kad šiais metais Klotimo teatras švęs savo veiklos 65-metį.

Visų Punsko LKN teatro grupių veiklą 2023 m. bei šį renginį rėmė Lenkijos vidaus reikalų ir administravimo ministerija.

Teatro dienos atlydai nesibaigė puikiu renginiu Šakiuose. Kitą dieną Punsko klotimo teatras kartu su Suvalkų „Sūduvos“ vokaliniu ansambliu dalyvavo Teatro dienos šventėje Birštono kultūros centre. Klotimiečių spektaklis „Kriaučius Motiejus“ buvo sutiktas audringais plojimais, o „Sūduvos“ dainos priminė, kad kovas – ne tik teatro, bet ir Lietuvos Nepriklausomybės mėnuo. Ačiū Birštono teatro vadovui Rimantui Jacunskui už šiltą priėmimą, bičiulystę ir teatrinę draugystę.

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

A. Mickevičiaus „Vėlinių“ scena

Rūpindamiesi sveikata, išvengiame ligų!

INESA NEVULYTĖ

Kovo 21 d. – pirmoji pavasario diena. Visi esame išsiilgę šio metų laiko ir laukiame jo teikiamo džiaugsmo. Pavasarį prazysta daug augalų, sugrįžta iš šiltųjų kraštų paukščiai, dienos būna vis ilgesnės, oras šiltesnis, daugiau laiko norisi praleisti gamtoje. Tai metas, kai norime ką nors pakeisti ir savo gyvenime.

Mūsų mokykla 2022/2023 mokslo metais įgyvendina Lenkijos edukacinės programos „Palaikyk formą!“ projektą „Rūpindamiesi sveikata, išvengiame ligų!“. Minėtos programos tikslas – jaunimo sveikų įpročių ugdymas, skatinant aktyviai gyventi ir rinktis subalansuotą mitybą, bei kiekvieno asmens laisvės pasirinkti akcentavimas. Jos koordinatore mokykloje – mokytoja Alicija Petruškevičienė.

Nuo vasario mūsų mokykloje įgyvendinama sveikatos stiprinimo programa „Bėgame dėl sveikatos“. Ji skirta rūkymo profilaktikai. Programoje dalyvauja IV klasių mokiniai. Šešių profilaktinio pobūdžio pamokėlių metu bus siekiama pagilinti mokinių žinias apie cigarečių rūkymo pasekmes, formuoti jų neigiamą požiūrį į rūkymą, stiprinti mokinių motyvaciją nerūkyti ateityje. Šios programos koordinatore – mokyklos psichologė Danguolė Makauskienė.

Mokyklos savivalda ir jos globėja Vida Uzdilienė sumanė pirmąją pavasario dieną pradėti kitaip. Punsko pagrindinėje mokykloje apsilankė dietologė Rasa Žukauskienė. Ji visiems mokiniams papasakojo apie

Sveika ir skanu!

sveiką mitybą ir aktyvų gyvenimo būdą. Sveika mityba – tai tokia, kurioje vyrauja natūralus, šviežias maistas, turintis daug vitaminų, baltymų bei natūralių riebalų. Dietologė paminėjo, koks maistas reikalingas kiekvienam žmogui. Papasakojo, kaip cukrų, saldikius, riebalus ar neįdomius patiekalus galima pakeisti sveiku, skaniu, spalvotu bei duodančiu ilgam laikui energijos maistu. Vardijo įvairias neišgydomas ligas, kuriomis sergantiesiems žmonėms reikia dietologo pagalbos. Sveikai maitindamiesi ne tik būsime liekni, bet ir sveiki, gerai jausimės, turėsime sveiką odą ir energijos.

Susitikimo pabaigoje mokiniai galėjo paruošti spalvotus, pilnus vi-

taminų vaisių šašlykus, mišraines ir kokteilus. Visiems tai patiko ir buvo labai skanu!

Vėliau moksleiviai turėjo susidoroti su užduočių pyne. Jiems reikėjo rasti vokus, kurie buvo palikti Punsko miestelio įstaigose, biuruose ir kitose vietose. Vokuose buvo paslėpti šūkių, susiję su sveika mityba ir pavasariu. Vėliau komandos sprendė kryžiažodžius bei dėliojo maisto produktus į sveiko maisto piramidę. Išklaušę dietologės paskaitos puikiai susidoravo su užduotimis. Pirmosios pavasario dienos užsiėmimai visiems patiko.

Punsko auksinė komanda

VAIVA VAICEKAUSKAITĖ

Kovo 11-osios licėjaus berniukų krepšinio komanda šiais metais iškovojė pirmąją vietą Palenkės vaivadijoje! Tai labai didelis pasiekimas. Mažo miestelio komanda laimėjo su didelių miestų krepšininkais. Palenkės vaivadijos vidurinių mokyklų finalinės krepšinio varžybos vyko Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos sporto salėje. Užsidegimas ir meilė krepšiniui yra tarsi mūsų bendruomenės kraujyje. Mes mylime krepšinį ne tik dėl to, jog tai suburiantis žmones sportas, bet galbūt žaisdami pasijaučiame esą arčiau Lietuvos, prisimename, kokia mūsų kilmė. Patys žaidėjai sako, jog jie žaidžia kitaip nei lenkų komandos, jų žaidimo stilius yra artimesnis lietuviškajam. „Punskas, Lietuva – šie

Krispino Kaleinyko nuotr.

du žodžiai širdyje!“ – skandavo sirgaliai, palaikydami krepšininkus. Mūsų krašto žmonės didžiuojasi komandos laimėjimu.

Komandos treneris Darius Valinčius. „Savo skardžiu balsu visada motyvuoja vyrukus žaidimui. Jis moka braižyti gerus derinukus, kurie leidžia apgauti varžovus. Pertraukų metu visada uždega krepšininkus. Jo pastabos ir kalba paveikia ir padeda susikaupti. Nors kartais ir aprėkia, visada atsiprašo, nes krepšinis – tai emocijos. Mes visada suprasim trenerį, o jis mus, kai blogesnė diena ar paprastai nesiseka. Dėkojame treneriui, kad jis yra, nes kokia gi komanda be trenerio“, – apie trenerį pasakoja komandos nariai.

Krispino Kaleinyko nuotr.

Ernestas Baranauskas. Trečios klasės mokinys. Žaidžia pirmajame penketuke. Komandai jis yra asmuo, kuris motyvuoja. Komandos siela. Žaidimo ir pertraukų metu geriausias strategas: visada žino, kaip žaisti gynyboje ir koks turi būti žaidimo greitis, kad būtų protingai elgiamasi aikštelėje. Sugeba varydamasis kamuolį sugalvoti taktikas ir apžaišti priešininkus. Tai vienas komandos lyderių. Žaidžia ne tik Punske, bet ir Lazdijų komandoje.

Augustas Dzemionas. Ketvirtos klasės moksleivis. Žaidžia pirmajame penketuke, puikiai atkovoja kamuolį, puikus krašto gynėjas. Žaidžia kantriai ir protingai. Labai ištvermingas žaidėjas. Dažnai svarbias rungtynes sugeba praleisti aikštelėje be poilsio.

Martynas Grigutis. Komandoje žaidžia antrus metus. Jo aikštelėje laukia ne tik komandos draugai, bet ir visi sirgaliai. Žaidžia dinamiškai ir energingai. Patikimas komandos narys, kuris mažai kada praleidžia rungtynes. Visada išreiškia savo gilią emociją – džiaugsmą ir nepasitenkinimą.

Krispino Kalėnyko nuotr.

Oliveris Krakauskas. Trečios klasės mokinys. Jau pagrindinėje mokykloje susidomėjęs krepšiniu. Palaiko komandos draugus. Domisi sportu. Jam krepšinis – tai proga susitikti su draugais ir kartu gerai praleisti laiką. Šaunus puolėjas. Nors žaidimo metu matome jį nedažnai, išleistas į aikštelę atakuojant sugeba suspindėti taiklumu.

Arūnas Matulevičius. Šiais metais baigia licėjų. Žaidžia pirmajame penketuke. Komandos kapitonas.

Išrinktas geriausiu viso turnyro žaidėju. Atsidavęs krepšiniui, su juo sieja savo ateitį. Žaidžia jau nuo mažens. Ištikimas Punsko krepšiniui, atstovauja savo kraštui ne tik žaisdamas licėjuje, bet ir Punsko veteranų komandoje. O dėdamas kamuolį iš viršaus parodo, kur yra varžovų vieta, ir taip dominuoja visose rungtynėse.

Gabrielius Pykys. Jau trečius metus mokosi Punsko licėjuje. Nors ne labai dažnai jį pamatysime aikštelėje, žaisdamas atiduoda visas savo jėgas.

Vikrumu neparodo savo tikro veido, bet gali tai padaryti metimais už tris taškus – net ranka nesudreba, kai taikliai įmeta kamuolį į krepšį.

Povilas Senda. Ketvirtos klasės mokinys. Žaidžia pirmajame penketuke. Atstovauja mokyklai ne tik kaip krepšininkas. Dainuoja chore, šoka, puikiai groja akordeonu, aktyviai veikia mokyklos savivaldoje. Nors, pasak jo, mokslas licėjuje nėra pagrindinė vertybė, inteligentiškumas gali būti matomas aikštelėje žaidžiant krepšinį – parodant, kaip galima apgauti varžovą ne

Krispino Kalėnyko nuotr.

Mes mylime krepšinį ne tik dėl to, jog tai suburiantis žmones sportas, bet galbūt žaisdami pasijaučiame esą arčiau Lietuvos, prisimename, kokia mūsų kilmė. Patys žaidėjai sako, jog jie žaidžia kitaip nei lenkų komandos, jų žaidimo stilius yra artimesnis lietuviškajam.

jėga, o išmintimi. Patikimas draugas krepšinio aikštelėje ir už jos ribų.

Mangirdas Vektorius. Antroklas, pirmojo penketuko žaidėjas. Žaidžiant krepšinį atsispindi jo charakterio bruožai. Aikštelėje jis pasižymi universalumu. Ne tik gerai žaidžia krepšinį, bet ir puikiai groja mušamaisiais, akordeonu, šoka licėjaus šokių grupėje, dainuoja chore, priklauso mokyklos savivaldai, vaidina teatre „Kregždė“. Visada žaidžia iki galo, rungtynių metu yra susikaupęs, jo veide matyti ramybę ir pasitikėjimą savimi.

Matas Zdanys. Antros klasės mokinys. Pirmojo penketuko žaidėjas. Kaip ne vienam šios komandos žaidėjui, meilė krepšiniui gimė dar besimokant pagrindinėje mokykloje.

Lavina savo igūdžius Lazdijų komandoje. Pasižymi puikia gynyba, yra labai greitas ir vikrus, kas jam padeda nepraleisti nei vieno į komandos krepšį krentančio kamuolio. Visada skatina komandą nenuleisti rankų,

niekada nepraranda vilties. Pasitikėjimas draugais leidžia jam sklandžiai

priimti kamuolius. Jis sugeba „įlįsti“ į mažus tarpus tarp žaidėjų. Kaip Matas randa kelią krepšio link – tai paslaptis, kurios jis neatskleidžia.

Povilas Zdanys. Trečiokas. Jo aistra yra ne tik krepšinis, bet ir kiti komandiniai žaidimai, kaip antai tinklinis, kurį žaidė atstovaudamas Punkskui, ar futbolas. Rimtai treniruotis pradėjo Punksko licėjuje, kai draugai pastebėjo jo gebėjimus. Po kiekvienos treniruotės matyti pažangą.

Jokūbas Zimnickas. Trečios klasės mokinys. Nuo pat mažens jo aistra buvo krepšinis, su draugais žaisdavo miestelio aikštelėse. Žaidžia atkakliai, gindamas kraštą, sukaupdamas visas jėgas. Tai komandos „šypsenėlė“ – visada moka prajuokinti, bet ir protingai kalbėti. Jo metimai kaire ranka ir nuostabios užtvaros leidžia komandai sklandžiai aplenkti varžovus ir pelnyti taškus.

Tai mūsų auksinė komanda, kuria labai didžiuojamės. Linkime sėkmės Lenkijos finaluose. Palaikysime ir sirgsime už jus!

Juozas Vaznelis

KOSTAS LEONČIKAS

Kovo 13 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė žymus Suvalkų lietuvių bendruomenės saviveiklininkas ir visuomenininkas Juozas Vaznelis. Tai skaudi netektis Suvalkų lietuviams. Ne taip seniai, praeitų metų lapkričio 13 d., staiga šį pasaulį paliko ilgametė ansamblio „Ančia“ dalyvė Vanda Račienė. Taigi tai mūsų bendruomenei jau antroji netektis per trumpą laiką.

Nebuvo man lengva rašyti apie mirusį J. Vaznelį, kadangi per daugiau kaip trisdešimt metų jo veiklos daug ką užmiršau. Norėdamas prisiminti kai kuriuos faktus, turėjau iš naujo peržiūrėti „Suvalkietį“ ir Suvalkų lietuvių išleistas knygas.

J. Vaznelis gimė 1946 m. kovo 30 d. Valinčių kaime, Vinco Vaznelio ir

Anelės Ramanauskaitės šeimoje. Joje užaugo trys sūnūs: Jonas (vyriausias), Jurgis (miręs) ir Juozas (jauniausias). Juozas savo kaime baigė keturias pagrindinės mokyklos klases, o paskui mokėsi Punske. 1966 m. baigė Punsko bendrojo lavinimo licėjų lietuvių dėstomąją kalbą. Tais pačiais metais buvo pašauktas atlikti 2 metų privalomąją karinę tarnybą. Trumpai mokėsi Torunės artilerijos karininkų mokykloje. Grįžęs į tėviškę, neilgai dirbo Punsko valsčiaus kooperatyve. Paskui perėjo dirbti į miliciją. Pradžioje trumpai mokėsi Ščitno milicininkų mokykloje. Apie 1970 m. gavo paskyrimą dirbti Dombrovos Bialostockos apskrities milicijos komendantūroje. Čia dirbdamas susipažino su kilusia iš šio krašto Leokadija Pie-

karska (Leokadia Piekarska) ir 1972 m. ją vedė. Ji su savo pirmuoju vyru buvo susilaukusi dukros Malgožatos Valickos (Małgorzata Walicka). Juozas su Leokadija susilaukė sūnaus Petro. Sūnus po Punsko bendrojo lavinimo licėjaus įstojo į Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Verslo ir vadybos fakultetą. Baigęs įgijo magistro laipsnį. Taigi Juozas su žmona užaugino

du vaikus.

1975 m. J. Vaznelis perėjo dirbti į Suvalkų vaivadijos milicijos komendantūrą. Tais metais Lenkijoje vykdyta administracijos reforma. Buvo įkurta Suvalkų vaivadija. Dvejus metus Juozas važinėjo iš Dombrovos Bialostockos į Suvalkus į darbą. 1977 m. gavo butą Suvalkuose ir čia apsigyveno. Paskui trejus metus stacionariai studijavo Varšuvos vidaus reikalų akademijos Administracinės teisės fakultete. Magistro diplomą gavo 1981 m. balandžio 24 d. Dirbo kelių milicijoje. Į ankstesnę pensiją išėjo 1990 m. Turėjo kapitono laipsnį. Būdamas pensininkas, kurį laiką dar dirbo apsaugos įmonėje.

Su J. Vazneliu susidūriau besimokydamas Punsko bendrojo lavinimo licėjyje, bet tada su juo bendravau labai mažai. Susipažinome per mokytojų ekskursiją į Varšuvą 1961 m. gegužę. Joje daugiausia dalyvavo Punsko pagrindinės mokyklos lenkiškų ir lietuviškų klasių moksleivių. Licėjaus mokinių buvę labai mažai. Paskui, 1962 m. vasarį, kartu išsiruošėme į žygį slidėmis. Žygyje dalyvavau aš, Juozas Vaznelis, Juozas Kalesinskas iš Valinčių, Punsko licėjaus fizinio lavinimo mokytojas Juozas Sigitas Paransevičius ir dar vienas mokinys. Čiuožėme iš Punsko per Kalinavą, Vaiponią prie Eglinės piliakalnio. Trumpam sustojome Nevulių sodyboje Kalinave. J. S. Paransevičius pasikalbėjo su Danute Nevulyte-Dzemioniene. Nuvykę į Eglinę užėjome į Judickų namus. Čia mus priėmė Jono Judicko mama. Ji pavaišino arbata. Grįždami į Punską užsukome dar pas Vaiponios Žilinskus ir pasikalbėjome su

Joninés Jotvingių ir prūsų gyvenvietėje Šilainėje 2011 m. birželį. Pirmas iš kairės – Juozas Vaznelis

Iš Kosto Leončiko asmeninio albumo

Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus rinkiminių susirinkimas 2011-11-08. Išrinkta nauja skyriaus valdyba. Iš kairės: Kostas Leončikas (įždininkas), Stefanija Kapuscinska (narė), Juozas Vaznelis (pirmininkas), Aldona Kavaliauskienė (narė)

Gediminu Žilinsku, kuris jau buvo baigęs Punsko licėjų. Žygis truko visą dieną. Sniego tada buvo labai daug. Šį žygį su J. Vazneliu netikėtai prisiminėme po daugelio metų besikalbėdami Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus būstinėje (tuomet ji buvo Pulaskio g.). Buvau užmiršęs, kad ir jis tuomet dalyvavo slidžių žygyje.

Su Juozu labai daug pradėjome bendrauti, kai jis išitraukė į Suvalkų lietuvių veiklą. Tai buvo praeito amžiaus devintajame dešimtmetyje. Daugybę kartų su juo susitikdavom Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus būstinėje: per pasitarimus, įvairius renginius, remontuojant patalpas, organizuojant renginius, taip pat tvarkant senus lietuvių kapus bei per išvykas.

Dalyvauti saviveikloje jis pradėjo Punske. Žinau, kad 1986–92 m. dainavo Punsko ansambliuose, tarp kitko, Punsko-Suvalkų etnografiniame

ansamblyje, vadovaujamame Aldonos Vaicekauskienės, kuriame buvę apie 30 žmonių. Tačiau daugiausia laiko Juozas skyrė saviveiklai ir visuomeniniam darbui Suvalkuose. Jis su Kazimieru Baranausku inicijavo

Suvalkų kapinėse (Bakalariavos g.) simbolinio paminklo, skirto 1949 m. gruodžio 15 d. Šlynakiemyje žuvusiems Lietuvos partizanams – kapitoniui Jurgiui Krikščiūnui-Rimvydui ir jo adjutantui Vytautui Prabuliui-Žaibui, statybą. Žinoma, prisidėjo ir darbu. Paminklas buvo iškilmingai atidengtas 1992 m. gegužę ir kun. J. J. Maceko pašventintas. 2018 m. balandžio 29 d. tose pačiose kapinėse pašventintas paminklas sušaudytam kunigui Jurgiui Dailidei (1838–1864). Jį pastatyti taip pat pasiūlė J. Vaznelis su K. Baranausku ir Onute Virbyliene. Daug metų Juozas dalyvavo talkoje tvarkant senus lietuvių kapus šiose kapinėse. Atsiveždavo ir savo įrankius.

1985–2000 m. Juozas dainavo vyrų chore „Suvalkų vyrai“ (vadovas Gintautas Marcinkevičius). Paskui dar ilgus metus dalyvavo 2001 m. įkurtame ansamblyje „Ančia“, kuriam vadovavo: Vitalius Tumelis, Jonas Šliaužys, Jonas Pavilonis, Gediminas Kraužlys ir Vytautas Batvinskas. Jo iniciatyva buvo išleista šio ansamblio DVD plokštelė su dainų ir muzikinių kūrinių įrašais (iš viso įrašytas 21 kūrinys). Tuomet ansamblyje dainavo 8 vyrai ir 10 moterų. Plokštelės rėmėjai – Genovaitė ir Bronius

Kosto Leončiko nuotr.

Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus ansamblis „Ančia“ per 2018 m. sąskrydį Burbiškiuose, prie Galadusio ežero. Juozas Vaznelis – ketvirtas iš kairės

Kapela „Ančia“ XXI folkloro mugėje Suvalkų Gegužės trečiosios konstitucijos parko estradoje. 2021 m. liepa. Juozas Vaznelis – pirmas iš dešinės

Vazneliai. Abu minėti kolektyvai pasirodydavo Suvalkuose, Punsko ir Seinų krašte, taip pat Lietuvoje. Ansamblis „Ančia“ ne tik dainavo, bet ir giedojo Suvalkų Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje – Dievo Gailestingumo šventovėje lietuviškų mišių metu ir per Bažnytinių chorų susitikimus Žagariuose.

Kelerius metus Juozas mušė būgną Suvalkų kapeloje „Ančia“, kuri koncertavusi ne tik Suvalkuose, bet ir Vižainyje, Smalėnuose. Išleido fotoalbumą apie šios kapelos pasirodymus.

J. Vaznelis daug metų vadovavo Suvalkų lietuvių mėgėjų teatrui „Sūduvis“. Ir ne tik vadovavo, – jis ir pats vaidino. Teatras pasirodydavo Suvalkuose ir kitose vietovėse. Parašė daug monologų džučių tarme, kuriuose pavaizdavo Punsko krašto lietuvių gyvenimą senais laikais. Juos skaitydavo per įvairius renginius. Jis taip pat Simo Vaznelio kūrinį „Byla dėl tvoros“ pritaikė scenai – parašė vieno veiksmo pjesę, kuri buvo parodyta per knygos „Valinčiai. Žmonės, jų darbai ir likimai“ pristatymą 2009 m. Petro Krakausko kaimo

turizmo sodyboje Trakiškėse.

Buvo Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus valdybos narys. Ėjo šio skyriaus vicepirmininko ir pirmininko pareigas. Daug dirbo remontuojant skyriaus patalpas įvairiose vietose. Daugiausia pasidarbavo dabartinėse patalpose T. Kosciuškos gatvėje – jas labai gražiai išdekoravo.

J. Vaznelis labai daug rašė. Jo parašyti straipsniai publikuoti „Suvalkietyje“, portale punskas.pl, metraštyje „Terra Jatwezenorum“, knygoje „Valinčiai. Žmonės, jų darbai ir likimai“, „Vienybės dvelksmas“, „Suvalkų lietuviai“ (II d.). „Suvalkietyje“ pasirodė dvi straipsnių serijos: „Valinčių kaimo golgota“ (15 dalių) ir „Pasieniečiai“ (23 dalys). Juozas labai daug laiko praleido Suvalkų archyve, kur rinko medžiagą straipsniams. Gerai pažinojo savo giminę. Išleido jos genealoginį medį.

Juozas Vaznelio nuveikti darbai Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriui yra labai dideli. Skyriaus veiklai jis negailėjo nei laiko, nei pinigų. Jai paaukojo daugiau kaip trisdešimt metų. Už tai mes esame jam labai dėkingi.

Dėkoju Petru Vazneliui už pateiktą informaciją.

*Išėjo, iš kur negrižta niekas –
palikęs svajones, godas, namus.
Visiems širdy gėla gili išlieka
ir skausmas, kad daugiau Jo nebebus.*

Dėl ilgamečio aktyvaus Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus nario, Lietuvos patrioto Juozo Vaznelio mirties nuoširdžius užuojautos žodžius visiems artimiesiems ir suvalkiečiams skiria

Lenkijos lietuvių draugijos valdyba

Dėl ilgamečio
saviveiklininko ir visuomenininko
a. a. Juozo Vaznelio mirties
reiškiame nuoširdžią užuojautą
žmonai Leokadijai, sūnui Petru, broliui Jonui ir artimiesiems.

**Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyrius
ir „Suvalkiečio“ redakcija**

Jonas Vilkelis

JANINA MACUKONIENĖ

Joną Vilkelį dauguma „Aušros“ skaitytojų pažinojo kaip Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos kvarteto dainininką, šios organizacijos suvažiavimų ir renginių dalyvį, o ūkininkai, gyvenantys arba gyvenę Seinų ir buvusiam Berznyko valsčiuje, ūkininkavę dar prieš 1991-uosius, prisimena jį kaip aktyvų valsčiaus sekretorių, agronomą, ūkininkų patarėją. Jonas su šiuo pasauliu atsisveikino kovo 2-ąją, sulaukęs 84-erių metų, gana staigiai ir netikėtai. Tiesa, išdainavęs 12 metų šauniam kvartete kartu su Gediminu Nevuliu, Juozu Grigučiu ir Jonu Leonavičiumi, paskutiniuose renginiuose dėl sveikatos problemų jau nedalyvavo, tačiau nieks nemanė, kad tai ta liga, kuri pakirs dar tokį žvalų ir stiprų vyrą.

Jonas Vilkelis gimė 1938 m. rugsėjo 5-ąją Kazimiero ir Veronikos (Petrauskaitės) Vilkelių šeimoje, Kalviškių kaime, Lietuvos pasienyje. (Dabar šis nedidelis kaimas prijungtas prie Dusnyčios.) Jis buvo jauniausias, turėjo du brolius Jurgį ir Kazimierą bei dvi seseris Emiliją Vektorienę ir Juliją Savukienę. Baigė Aradnykų pagrindinę mokyklą ir neakivaizdiniu būdu Olecko žemės ūkio technikumą. Sulaukęs pilnametystės, 1956 m. įsidarbino Stabingio valstybiniame žemės ūkyje (PGR). Po metų ūkis iširo ir Jonas ieškojo kito darbo. Surado jį Kaimo jaunimo sąjungos apskrities valdyboje Seinuose. Kaip rašo autobiografijoje, 1960 m. buvo iš šio darbo atleistas dėl netinkamos pasaulėžiūros: dėl to, kad uoliai lankė bažnyčią, buvo įskystas aukštesnei partinei valdžiai. 1960–1970 m. dirbo Aradnykų svetainės vedėju. Jonas mokėjo ir mėgo bendrauti su žmonėmis, tad šiame darbe jam neblogai sekėsi. Išnaudodamas savo muzikinius gebėjimus, subūrė nedidelį ansamblį, kuriame pats dainavo kartu su Aradnykų kaimo jaunais žmonėmis: Gediminu Macukoniu, Vytautu Zablacku, Jonu Margevičiumi bei sesėmis Gene ir Zenia Persjanov. Jų repertuare buvo lietuviškos, lenkiškos ir baltarusiškos dainos. Pasirodyti su savo dainomis vykdavo

į aplinkines ir tolimesnes vietas. Transporto priemonę – sunkvežimį – išvykoms paskolindavo Alnuose apsisitojęs kariuomenės dalinys. Svetainėje organizuodavo aplinkinių kaimų jaunimui šokius (į juos rinkdavosi daug žmonių) ir pasirodymus su dainomis ir humoristinėmis inscenizacijomis.

Dirbdamas svetainėje neakivaizdiniu būdu baigė žemės ūkio technikumą ir iškart buvo įdarbintas Aradnykų valsčiuje žemės ūkio reikalų referentu. Jo pareigos buvusios sudaryti tręšimo projektus, aiškinti ūkininkams tręšimo naudą, rašyti projektus dėl melioracijos. Sudėtingais partijos diktatūros laikais ūkininkai buvo verčiami išpirkti atitinkamą trąšų kiekį, ir J. Vilkelis, kaip administracijos darbuotojas, saaviems žmonėms turėdavo įteikti paliepimus, už kurių neįvykdymą grėsė piniginė bauda. Savo prisiminimuose apie darbą žemės ūkio administravimo srityje kaip labai nemalonią pareigą Jonas mini paliepiamą organizuoti kaimuose susirinkimus dėl kolūkių, kooperatyvų ar bent ūkininkų ratelių steigimo. Tai įsakydavo valdančiosios partijos sekretorius ir, nepaisant savo įsitikinimų dėl šios veiklos absurdiškumo, reikėdavo bent formaliai tokius susirinkimus organizuoti.

Kai įsikūrė valsčius Berznyke, J. Vilkelis 1972–1975 m. buvo jo sekretorius. Šiam valsčiui priklausė 16 kaimų, kuriuose ūkininkavo 321 ūkininkas. Jonas atlikdavo agronomo pareigas: organizavo kovos su piktžolėmis panaudojant chemines medžiagas akcijas, skatino rinktis geriausias augalų rūšis ir gyvulių

Iš Vilkelių šeimos albumo

Jonas Vilkelis

veisles, organizavo specializuotus augalininkystės ir gyvulininkystės ūkius, kokybiškų pašarų gamybą, rūpinosi žemės ūkio mašinų baze įkurtame ūkininkų ratelyje.

Po administracinės reformos 1975 m. panaikintas Berznyko valsčius, o žemės ūkio tarnybos perkeltos į Seinų miesto ir valsčiaus įstaigą. Čia J. Vilkelis įdarbintas kaip vienas iš 25 dirbančių Seinuose žemės ūkio patarėjų, kurie, tarp kitko, vedavo įvairius ūkininkų mokymus. Patys patarėjai taip pat dalyvaudavo įvairiuose mokyklose, kursuose ir seminaruose tolimesnėse Lenkijos vietovėse. J. Vilkeleliui teko padirbėti ir Seinų profesinės žemės ūkio mokyklos mokytoju. Darbą žemės ūkio srityje baigė 1991 m., sušlubavus sveikatai.

Įdomiai savo veiklą aprašė konkursoiniame darbe, kurį pateikė konkurso „Su Lenkijos ūkininkais naujoviško kaimo link“ („Z polskimi rolnikami ku nowoczesnej wsi“) organizatoriams, Mažosios Lenkijos ūkininkų patarėjų draugijai. Konkursas buvo skelbiamas visos Lenkijos mastu ir dalyvių buvo tikrai daug (rašte pažymima, kad atsijusta 1500 puslapių

tekstų), o Jono darbas pelnė pagyrimą ir jo fragmentai 2007 m. buvo išspausdinti bendrame leidinyje konkurso pavadinimu. Pateikto darbo apimtis – keliolika puslapių mašinraščio. Jį įdomu skaityti, nes atskleidžiamos to meto realijos. Darbas lengvai skaitomas, kalba taisyklinga. Gaila, kad Jonas neturėjo galimybės mokytis lietuviškai, galbūt būtų papildęs gimtąja kalba rašančiųjų gretas.

Būdamas jau pensininkas, J. Vilkelis įsidarbino ūkvedžiu Suvalkų psichiatrinėje ligoninėje. Čia dirbo dar 6 metus. Padėkos raštai, įteikti 1997-aisiais, jau galutinai išeinant užtarnauto poilsio, byloja, kad Jonas buvo

J. Vilkelis dainuoja savo suburtame ansamblyje

Iš Vilkelių šeimos albumo

Jonas Vilkelis su žmona Jadvyga

patikimas, sąžiningas ir labai gerai atliekantis savo pareigas darbuotojas. Kaip gerą, gerbiantį kitus ir visada pasiruošusį kitiems padėti žmogų atsimesna jį visi pažinojusieji.

Gana anksti, 1957-aisiais, J. Vilkelis sukūrė šeimą su netoliese gyvenusia Jadvyga Maksimavičiūte. Jauna šeima iš pradžių gyveno Aradnykuose, vėliau persikėlė į Seinus, kur įsigijo nuosavą butą. Susilaukė vieno sūnaus, taip pat Jono, kuris jau seniai sukūręs savo šeimą ir gyvena Sokulkoje, dirba pasienio tarnyboje.

Iškeliuoti iš šio pasaulio visada būna per anksti. Jonas, prieš porą mėnesių kalbėdamasis su savo sūnėnu Algirdu, sakė, kad dar labai norėtų susitikti su kvarteto dalyviais ir padainuoti. Muzika buvo jo didžioji meilė, jis nesiskirdavo su daina ir giesme, daugelį metų talkindamas taip pat bažnytiniam chorui. Lai muzikos garsai praskaidrins Jums, Jonai, ir amžinąjį gyvenimą.

Iš Vilkelių šeimos albumo

Prieš 60 metų balandžio 15 d.
Nijolė ir Vitas Valinčiai iš Navinykų
sumainė aukso žiedus.

Brangūs Tėveliai,

Jūsų širdyse

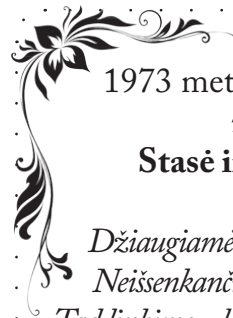
*telpa visas mūsų gyvenimas,
o mummyse – ištisi pasauliai vertybių,
kuriomis mus apdovanojote:
gerumo siekimo, noro dalintis,
šilumos, teisingumo jausmo...*

Nėra žemėje žodžių, kuriais galėtume

Jums atsidėkoti už Jūsų meilę, rūpinimąsi, pasiaukojimą...

Gražaus jubiliejaus proga Jus sveikina ir daug
sveikatos linki

**Dukros, sūnūs, marčios, žentai,
11 anūkų ir 7 proanūkiai**

1973 metų balandžio 23 dieną aukso
žiedus sumainė

Stasė ir Alvydas Ališauskai.

*Džiaugiamės didele ir gražia Judviejų švente,
Neišsenkanti meilė ir pagarba vienas kitam.*

Tad linkime – laikykitės kaip medžiai vienas kito

Visom šakom ir širdimi.

Tegul po kojom žvaigždės krinta

Ir dega širdys ugnimi.

Jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikina

Sesuo Aldona ir vaikai su šeimomis

Prieš 50 metų balandžio 23 d. aukso žiedus sumainė
Stasė Liškauskaitė ir Jonas Alvydas Ališauskas.

*Kiek daug žiedų pražydo ir nurvyto,
Kiek daug šviesių pavasarių sutikot Jūs,
O Jūs vis eimat vienas šalia kito
Per įvairius gyvenimo kelius.
O kiek kelių, kelelių pražygiuota,
Juk 50 metų Jūs kartu!
Visas dienas užmirškit debesuotas,
Širdy tebus vien gera ir džiugu.*

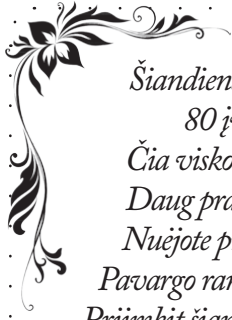
50 metų – tik akimirka, kai gyvenama darnoje ir santarvėje.

Mes matėme Jūsų rodomą pagarbą vienas kitam ir tylią, nuoširdžią meilę.

Savo pavyzdžiu mus mokėte darbštumo, pagarbos kitam žmogui, meilės savo kraštui ir Tėvynei.
Mylimus tėvelius Stasę ir Alvydą Ališauskus auksinių vestuvių proga sveikina ir stiprios sveikatos
kitiems dešimtmečiams linki

Sūnūs Romas, Donatas, Vitas ir Tomas su šeimomis

*Šiandieną Jūsų metai sužydėjo
80 įvairių žiedų.
Čia visko būta: saulės, vėjo,
Daug praradimų ir vilčių...
Nuėjote prasmingą, ilgą kelią,
Pavargę rankos nuo sunkių darbų.
Priimkit šiandien degančią ugnelę
Artimų žmonių širdžių.*

Balandžio 6 d. garbingą 80-ąją
gimtadienį šventė
Marytė Petronienė iš Žagarių.

Brangią Jubiliatę sveikina

***Bartnykų šeima
ir krikšto dukra Onutė***

Balandžio 27 d. garbingą 70-ąją jubiliejų švęs **Angelė
Gelažauskienė** iš Pelelių.

*Geroji mama, mes užaugom,
Kiekvienas jau savam kely.
Šarma paglostė Tavo plaukus,
Bet dar ruduo toli.
Tik Tu mokėjai mus užjausti,
Dažnai pavargus nuo darbų.
Dar kartą leiski prisiglausti
Prie Tavo rankų nuostabių.
Ir šiandien tariam mes visi –
Brangiausia žemėj Tu esi!*

Gimtadienio proga linkime
Tau begalinės sveikatos,
energijos, džiaugsmo ir vien
plačios šypsenos veide.

*Vaikai Algis, Dalia, Jolanta ir Onutė
su šeimomis bei vyras Jonas*

PARDUODAMI SKLYPAI PUNSKĖ

– jaukiame gyvenamųjų namų kvartale.
Gyvenamosios paskirties sklypai yra Jogailos ir Vytauto gatvių tęsinys.

*Daugiau informacijos suteiksime
telefonu*

Jolanta Szczecina
667-220-961

Estatee Nieruchomości
www.estatee.pl

ESTATEE NIERUCHOMOŚCI
PIRKIMAS – PARDAVIMAS
SKLYPAI – NAMAI – BUTAI

Działki budowlane w Puńsku.

IEŠKOME PARDAVIMŲ VADYBININKĖS (-O)

Ieškome pardavimų vadybininkės (-o) darbui su esamais ir naujais klientais Lenkijoje

- Įmonės produktų pristatymas ir pardavimas.
- Susitikimų organizavimas, komercinių pasiūlymų teikimas.
- Dalyvavimas mokyklų ir darželių baldų parodose Lenkijoje.
- Dalyvavimas mokyklų ir darželių baldų viešuosiuose pirkimuose Lenkijoje.
- **Darbas Kaune**

Reikalavimai darbuotojui

- Taisyklinga lenkų kalba (raštu ir žodžiu)
- Kruopštumas, dėmesingumas detalėms, sąžiningumas
- Pareigingumas, atsakingas požiūris į darbą
- B kategorijos vairuotojo pažymėjimas
- Noras mokytis ir tobulėti
- Orientavimasis į rezultata
- Gebėjimas dirbti savarankiškai

Įmonė siūlo:

- visus reikalingus mokymus,
- darbą draugiškame kolektyve,
- konkurencingą atlyginimą,
- visas socialines garantijas,
- darbą viena pamaina (8–17 h),
- laisvus savaitgalius.

Atlyginimas:

- Nuo 1000 €/mėn. į rankas

Tikslus darbo užmokestis aptariamas darbo pokalbio metu ir priklauso nuo kandidato patirties bei kompetencijų.

Dėl darbo kreiptis:

UAB Undena direktorius +370 687 30657; +370 687 68122; info@undena.lt

NUOMOJAMAS

ekonomiškas, atnaujintas 2 kambarių butas
su įskaičiuotu šildymu Punske.

Tel. 516664318

„Aušros“ š. m. 3 nr. 18 p.,
Dalios Makauskienės
straipsnio pabaigoje,
buvo išspausdintas
tekstas, kurį siūlėme
skaitytojams ištaisyti.

Klaidingas tekstas

Tomcius sulaužė šatnioj šėpukį, todėl neturėjo kur pasikabyc kūrtekės. Kitų dzienuų atsinešė cveky, plaktukų ir norėjo pataisyc, alė niekap negalėjo inkalc cveko in plity, tai cik dra-tu surišo. Kap parėjo namo, pamatė kaimynkų. Gėrė arbatų ir valgė pončkus. Apart to, labai skubinosi. Todė graita pasikvolino, kad utarnyki buvo Suvuose ir dasipirko lioduvkį, odkužačų ir mikserį. Norėjo pirkc ir rėgalų, alė apsimisno. Daaiškino viskų iki rašto, padėkavojo iš kalno už užkvietimų ir nusiskubino pas kitų susiedkų. Daėjus dzienos pabeigai, Tomcio dažinota, kad šėpukė pasitaisė, o naujas kaimynkos mikseris nusipirktas be gvarancijos.

Ištaisytas tekstas

Tomukas sulaužė drabužinėje spintelę, todėl neturėjo kur pasikabinti striukės. Kitą dieną atsinešė vinių, plaktuką ir norėjo pataisyti, bet niekaip negalėjo įkalti vinies į plokštę, tai tik viela surišo.

Parėjęs namo, pamatė kaimynę. Gėrė arbatą ir valgė spurgas. Be to, labai skubėjo. Todėl greitai pasigyrė, kad antradienį buvo Suvalkuose ir nusipirko šaldytuvą, siurblių bei mikserį. Norėjo pirkti ir sekiją, bet apsigalvojo.

Paaiškino viską iki galo, padėjo iš anksto už pakvietimą ir nuskubėjo pas kitą kaimynę.

Dienai baigiantis Tomukas sužinojo, kad spintelė pataisyta, o naujas kaimynės mikseris pirktas be garantijos.

2023 m. balandžio 29 d. 18 val.

Seinų „Lietuvių namuose“, Wileńska g. 9
vyks

II LIETUVIŲ LIAUDIŠKOS MUZIKOS IR ŠOKIŲ ŠVENTĖ

„SUBATOS VAKARĖLIS“

DALYVAUJA:

- Punsko lietuvių kultūros namų liaudiškų šokių grupė „VYČIAI“
  - Suvalkų lietuvių šokių grupė „SŪDUVA“
- Seinų „Lietuvių namų“ vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „SEINA“
- Palangos kultūros ir jaunimo centro vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „BANGUOLIS“
- Palangos kultūros ir jaunimo centro senjorų liaudiškų šokių grupė „BOČIAI“
- Vilniaus miesto liaudiškos muzikos ir šokių ansamblis „VILNIS“

Renginio metu bus fotografuojama ir filmuojama, todėl informuojame, kad jūs galite būti matomas renginio nuotraukose ar vaizdo įrašuose, kurie gali būti patalpinti viešai prieinamuose socialiniuose tinkluose ar media priemonėse.

Įėjimas nemokamas.
KVIETIAME!

Rengėjas:
Vysk. A. Baranausko fondas
„Lietuvių namai“ Seinuose

Rėmėjai:
Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Informaciniai rėmėjai:

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašom 1,5 proc. pajamų mokesčio skirti
Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai.
KRS: 0000270261, cel szczegółowy ZS w Sejnach 3888

Iš anksto tariame nuoširdžiausiai AČIŪ!

Seinų „Žiburio“ bendruomenė

**PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMAI kviečia į
jubiliejinį XX solistų ir duetų lietuviškų dainų konkursą
„DAINORĖLIS“**

Pagal amžių dalyviai bus suskirstyti į 4 grupes:

- ikimokyklinio amžiaus,
- I-III klasių mokinių,
- IV-VI klasių mokinių,
- VII-VIII klasių mokinių

Dalyvis privalo paruošti vieną pasirinktą, jo amžių atitinkančią dainą. Jam gali akompanuoti paties pasirinktas akompaniatorius, galima naudotis fonograma ar kūrinį atlikti a cappella.

Dalyvius stebės komisija. Ji išrinks ir apdovanos talentingiausias ir geriausiai pasiruošusias atlikėjas. Jubiliejinio renginio proga dovanėles gaus kiekvienas dalyvis.

„Dainorėlis“ vyks 2023 m. birželio 11 dieną (sekmadienį) - 14 val.

Jeigu norinčiųjų dalyvauti bus didelis būrys, rengsime **atranką**. Ji vyks **gegužės 31 dieną (trečiadienį) – 15.30 val.** Lietuvių kultūros namuose.

Atrankos metu organizatoriai nuspręs, kurie vaikai dalyvaus **„Dainorėlio“** konkurse.

Norinčius prašome užsirašyti iki **gegužės 22 d.** asmeniškai arba **tel. 087 5161 032**.

Zadanie jest dofinansowane ze środków dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Projektas iš dalies finansuojamas Lietuvos Respublikos
užsienio reikalų ministerijos lėšomis

KVIEČIAME SENJORUS

Seinų „Lietuvių namuose“ planuojama įkurti Senjorų savišvietos būrelį, kurio dalyviai turės galimybę pagilinti žinias ar pasidalinti jomis su savo kartos žmonėmis.

Nagrinsime temas, susijusias su mūsų krašto istorija, kultūra, švietimu, sielovada, grožine literatūra, kalba, dzūkų tarme. Bandysime rinkti medžiagą apie dar neturinčius savo monografijų kaimus, išnykusias vietas, užrašyti tautosaką ir nykstančius papročius. Susipažinsime su įžymiomis asmenybėmis tapusiais Seinų kunigų seminarijos auklėtiniais ir kitais nusipelnusiais lietuviais, susijusiais su mūsų kraštu. Dabar jau turime daugiau laiko, tad nepraleiskime progos pasitobulinti, pabendrauti ir pakeliauti tiek knygų puslapiams, tiek dalyvaujant išvykose.

Savišvietos būrelio projektas šiuo metu dar tik kuriamas. Jeigu pavyks, 2024 m. pradžioje jis bus pradedamas įgyvendinti. Planuojami kelių valandų užsiėmimai kartą per mėnesį. Šiuo metu svarbu žinoti, ar bus norinčiųjų dalyvauti. Galima taip pat pasisiūlyti į pranešėjų gretas.

Patekti į dalyvių sąrašą galima paskambinus

telefonu 048 883 512 544 arba parašius elektroninį laišką adresu janute@o2.pl.

Prašom registruotis iki šių metų gegužės 31 d.

Talkinanti Janina Macukonienė

Imonė EMISKAR

Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punska

Kokybiškai ir greitai montuojame oro kondicionierius bei šilumos siurblius. Parenkame reikiamą kondicionierių/šilumos siurblių bei užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

Lietuvos žiniasklaida

2023 03 26–04 11

Žiniasklaidoje kartkartėmis dar nuskamba pasibaigusių savivaldybių tarybų ir merų rinkimų aidas. Viena naujausių žinių – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) įpareigojo Vyriausiąją rinkimų komisiją, kurios pirmininkė po skandalų pareiškė atsistatydinanti, bet ne dėl kritikos, o dėl šeimos, surengti naują antrąjį mero rinkimų turą Visagine. Prieš tai LVAT taip nusprendė ir dėl Anykščių: į antrąjį turą patekė kandidatai Kęstutis Tubis Anykščiuose ir Dalia Štraupaitė Visagine buvo neteisėtai pašalinti iš rinkimų.

Nors dar geri metai, jau pasigirsta pasvarstymų ir apie būsimus prezidento rinkimus: kas galėtų tapti partijų kandidatais, kieno galimybės didžiausios, ar kandidatuos dabartinis šalies vadovas... Kas galėtų būti kitas šalies vadovas, dar tik svarstoma, tačiau šįkart daugiausiai žurnalistų dėmesio teko dabartiniam Prezidentui G. Nausėdai. Mat Dovydas Pancerovas Lietuvos ypatingajame archyve „atkasė“ įdomių faktų iš šalies vadovo tarybinės praeities. Pasirodo, G. Nausėda buvo Komunistų partijos (KP) narys.

Tokių „buvusiųjų“ per tris dešimtmečius valdžioje buvo ne vienas. Šįkart daugiausia klausimų kėlė du faktai: partinį bilietą G. Nausėda gavo 1988 m. birželio 27 d., tai yra jau po Antano Terlecko organizuoto mitingo prie Adomo Mickevičiaus paminklo, kur buvo pasmerktas 1939 metų Stalino–Ribentropo paktas, ir Sąjūdžio iniciatyvinės grupės susikūrimo. Tuo metu G. Nausėda dėstė Vilniaus universiteto Ekonomikos fakultete. „Prašau pirminę partinę organizaciją priimti mane į TSKP. Su TSKP programa ir įstatais esu susipažinęs, juos

pripažįstu ir pasižadu vykdyti“, – taip pareiškime 1988 m. gegužės 20 d. partijai rašė G. Nausėda. Antra, apie savo priklausymą KP G. Nausėda nėra minėjęs autobiografijoje. Neminėjo ir anketoje per prezidento rinkimus 2019 metais. Tiesa, to daryti jis pagal įstatymą neprivalėjo. Tarp kita ko, žurnalistams kažkada Prezidentas sakęs: „... aš prieš 33–34 metus, kaip ir dauguma Lietuvos žmonių, stovėjau masiniuose Sąjūdžio mitinguose.“

KP nariai prieš Nepriklausomybės atkūrimą Lietuvoje buvo apie 200 tūkst. žmonių. Tarp jų – ne vienas vėliau žinomu politiku, net šalies vadovu tapęs asmuo. Ko gero, net Sąjūdžio iniciatyvinėje grupėje dauguma buvo komunistų. Apie Algirdą Brazauską net neverta kalbėti; buvusi partinės mokyklos dėstytoja Dalia Grybauskaitė irgi buvo „raudona“, tačiau ji prezidento rinkimuose apie tai buvo paskelbusi.

Buvę G. Nausėdos rinkimų štabo nariai agentūrai BNS teigė nežinoję apie jo buvusią narystę KP. Taip sakė buvusi rinkimų štabo vadovė, o vėliau – Prezidentūros kanclerė Algė Budrytė bei buvęs rinkimų štabo komunikacijos vadovas, vėliau – Prezidentūros Komunikacijos grupės vadovas Aistis Zabarauskas. „Asmeniškai tikrai nežinojau apie jokią narystę Komunistų partijoje. Nuširdžiai galiu pasakyti, kad jeigu būtų kas nors klausęs, tikrai tyčia niekas to fakto neslėptų“, – agentūrai kalbėjo A. Budrytė.

Tiesa, portalo lrt.lt kalbintas komunikacijos specialistas Kęstutis Gečas sakė, jog G. Nausėdai nusprendus kandidatuoti rinkimuose, jo komanda turėjo atlikti vadinamąjį reputacinį auditą ir išnarstyti visas karjeros detales. „Turėjo būti peržvelgta visa

veikla, visa biografija, ar buvo įvykiai, sprendimai ir situacijos, pažintys, kurios kelia klausimų visuomenei ir rinkėjams“, – sakė jis. Anot eksperto, dėl biografijos fakto, kad priklausė KP, G. Nausėda turėjo tris pasirinkimus. „Vienas – jis nepasakė, tai negerai, jis turėjo pasakyti. Antras, kad jis pasakė, bet komanda manė, jog tai nesvarbu. Manau, tai būtų klaidingas sprendimas. Trečias – jis pasakė, komanda sakė, kad reikia ką nors daryti, viešinti ar panašiai, ir jis uždraudė tai daryti, tai irgi blogas pasirinkimas“, – kalbėjo komunikacijos specialistas.

Kaip į tai reagavo Prezidentūra ir pats Prezidentas? „Prezidentas Gitanas Nausėda į KP buvo priimtas 1988 m. gegužę. Dokumentai apie tai yra saugomi Valstybės archyve ir prieinami visuomenei. Prasidėjus Sąjūdžiui, G. Nausėda KP veikloje nedalyvavo“, – rašė Prezidentūros komunikacijos grupė atsakyme žiniasklaidai. G. Nausėda naujienų agentūrai ELTA atsiųstame komentare, kurį perteikė portalas delfi.lt, akcentavo, kad stojo į KP dėl mokslininko karjeros. Ir buvo „ambicingas bei kvailai užsispyręs jaunuolis“. „Iš karto po studijų susidūriau su viliojimu stoti į partiją vardan didesnių galimybių siekti mokslininko karjeros. Kurį laiką svarsčiau, kol galiausiai jam nusileidau“, – teigė G. Nausėda. Bet, anot Prezidento, prasidėjus Sąjūdžio mitingams jis buvo su tautiniu atgimimu ir KP veikloje nebedalyvavo. „Kaip tik tuo metu įsikūrė Sąjūdžio iniciatyvinė grupė, prasidėjo masiniai Sąjūdžio mitingai, tautinis atgimimas, į kurį pasinėriau visa galva, o partijos, į kurią buvau ką tik nevykusiai įstojęs, veikloje visai nedalyvavau“, – aiškino G. Nausėda.

Tiesa, TV3 televizijai G. Nausėda teigė, kad jį medžioja politiniai opo-

mentai. „Man susidaro įspūdis, kad artėjant 2024 m. rinkimams ta būseną, kurią aš vadinu medžiojimo būseną, tampa jau labai sisteminga ir tie veiksmai, kurie pastaruoju metu vykdomi, vis dėlto yra turbūt projektuojami į 2024 metus“, – kalbėjo šalies vadovas. Politologės Rimos Urbonaitės vertinimu, „šiuo savo interviu Prezidentas labai stipriai pablogino savo situaciją ir tas įvaizdis gerokai pasilpnėjęs, nes tokio Prezidento aš dar nemačiau. Manau, kad jis veliasi į sau labai nepalankią istoriją“ (TV3 laida „Dėmesio centre su Edmundu Jakilaičiu“). Politologas Šarūnas Liekis minėtoje laidoje teigė, jog dabartinė G. Nausėdos retorika rodo, kad Prezidentas jaučia kaltę dėl savo sprendimo. Vis dėlto, anot politologo, kaltės jausmas nereikalingas. „Kaltės jausmo tikrai nereikia jausti ir reikia žiūrėti į ateitį, galvoti, kaip šioje situacijoje toliau argumentuoti ir kalbėti“, – sakė specialistas.

Pasak portalo delfi.lt, Prezidentui G. Nausėdai prakalbus apie oponentų vykdomą politinę medžioklę, Seimo Pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen ragino neieškoti sąmokslų teorijų. „Man rodos, kad visų pirma tai ne ta vieta, kur reikėtų įžvelgti sąmokslų teorijas. Nematau tam jokio racionalaus pagrindimo. O dėl 2024 m. – mano žiniomis, nėra nė vieno kandidato, dar per anksti“, – žurnalistams sakė Seimo vadovė.

Nors situacija G. Nausėdai tikrai nemaloni, daugumos politologų ir viešųjų ryšių specialistų manymu, kažin ar šita naujiena apie G. Nausėdą po metų turėtų didesnės įtakos žmonių pasirinkimui, jei jis kandidatuotų. LNK televizijoje apie tai svarstė komunikacijos specialistas Arijus Katauskas. Pasak jo, ši istorija turės poveikį nedidelei G. Nausėdos rinkėjų grupei. „Tai, kiek ši žinutė išbus viešojoje erdvėje ir kaip ją išnaudos politiniai oponentai, gali būti kertinės vietos. Nuo ko stipriai priklausys ne tik Prezidento apsisprendimas dalyvauti rinkimuose, bet ir rinkimų

rezultatai. <...> Tolimesnis Prezidento G. Nausėdos elgesys ir kaip jam pavyks atlaikyti ar paaiškinti savo veiksmus, tikrai turės įtakos“, – sakė A. Katauskas.

Didelė diskusija viešojoje erdvėje šį kartą kilo Valstybinei kalbos inspekcijai (VKI) paskelbus planus kitų metų kovą pradėti tikrinti kai kurių Ukrainos karo pabėgėlių lietuvių kalbos žinias. Anot agentūros BNS, VKI viršininkas Audrius Valotka patvirtino, kad toks raštas institucijoms buvo išsiųstas. Pasak jo, tai padaryta siekiant išvengti galinčios susidaryti „keistos sociolingvistinės situacijos“ bei siekiant užtikrinti galimybes ukrainiečiams mokytis lietuvių kalbos. Darbdaviams nepateikus sertifikato apie jų darbuotojo išlaikytą kalbos egzaminą, „Kalbos inspekcija ir savivaldybių kalbos tvarkytojai bus priversti imtis poveikio priemonių“. Dokumente taip pat teigiama, kad VKI gauna skundų dėl darbo vietose lietuvių kalba nebendruojančių karo pabėgėlių iš Ukrainos. Pasak institucijos, „teisiniu požiūriu tai yra Lietuvos piliečių lingvistinių teisių pažeidimas“.

Ir nors VKI elgėsi pagal įstatymus ir instrukcijas, koks kilo triukšmas! Kuo tik nekaltinta VKI ir jos viršininkas. Ekonomikos ir inovacijų ministrė Aušrinė Armonaitė kaltino empatijos stoka ir žadėjo stabdyti „karo pabėgėlių ir juos įdarbinusių įmonių persekiojimą“. „Liūdina ir stebina toks tiesmukas požiūris į savo darbą ir empatijos nuo karo nukentėjusiems žmonėms nebuvimas. <...> Gerai, kad į ministeriją gavome šio rašto kopiją. Imsimės visų priemonių, kad pabėgėlių ir juos įdarbinusių įmonių persekiojimas būtų sustabdytas“, – feisbuke niršo ministrė. Neatsiliko ir Seimo Pirmininkė V. Čmilytė-Nielsen. „Man atrodo, kad šioje vietoje inspekcija yra šiek tiek atitrūkusi nuo realybės ir dabartinėje situacijoje reikėtų ne bausti, ne gąsdinti, ne grasinti, o sudaryti visas įmanomas sąlygas

išmokyti lietuvių kalbą. Inspekcijos politikos aš nesuprantu“, – žurnalistams sakė parlamento vadovė.

Netylėjo kultūros ministras Simonas Kairys. „Man nesuprantami tokie inspekcijos vadovo teiginiai. Nemanau, kad politikos formulavimas yra irgi būtent inspekcijos funkcija, tuo labiau, kad Vyriausybė savo laikiniais sprendimais ir sprendžia tas problemas, kurios gal kažkiek nesutampa su pačiu kalbos įstatymu. Mano galva, į įstatymą žiūrėti yra viena, bet į bendrą paveikslą yra visai kas kita“, – Kultūros ministerijos vadovo žodžius perteikė portalas lrt.lt. VKI vadovą sukritikavo ir premjerė Ingrida Šimonytė. Pasak jos, įstaigos vadovo pasisakymai ne laiku ir ne vietoje sukėlė įtampą ir yra nepagarbūs nuo karo pabėgusių žmonių atžvilgiu.

O kalbininkė, Vilniaus universiteto profesorė Loreta Vaicekauskienė rėžė dar drūčiau: jei VKI pasisektų pasiekti savo tikslus, tai būtų Lietuvai demokratijos pralaimėjimas! „Demokratinės valstybės nedarytų to (neverstų imigrantų mokytis kalbos – ELTA) ir nedaro to, ir yra mitas, kai žmonės sako, kad jei nori kur nors kitur įsidarbinti, tu privalai mokėti kalbą. Tai yra melas. Taip nėra Vakarų demokratijose. <...> Gali būti reikalaujama mokėti kalbą kitur Vakaruose – kalbu apie senąsias demokratijas. Gali būti (kad reikės kalbos – ELTA), kai dirbsi ministerijoje, savivaldybės koku klerku, nes tai yra viešoji sritis. Bet niekada nebus reikalaujama aptarnavimo srityje (mokėti kalbą – ELTA), kur dažniausiai emigrantai ir ieškosi sau darbo“, – L. Vaicekauskienės mintis „Lietuvos ryto“ TV citavo naujienų agentūra ELTA.

Tuo metu Antanas Smetona, kalbininkas, Vilniaus universiteto dėstytojas, „Žinių radijo“ laidoje „Dienos klausimas“ akcentavo, kad pirmiausia reikia laikytis įstatymo, o ne politikuoti: piktintis, kad VKI su ukrainiečiais elgiasi blogai, neatsižvelgia į situaciją ir pan.